

VERSLAG

VAN DE COMMISSIE VOOR NAAMKUNDE
DER KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE
VAN WETENSCHAPPEN TE AMSTERDAM
OVER 1960

OVERDRUK UIT HET JAARBOEK DER KONINKLIJKE
NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN
1960—1961

VERSLAG

VAN DE COMMISSIE VOOR NAAMKUNDE OVER 1960

De Commissie voor Naamkunde benoemde in het afgelopen jaar Mr. H. Hardenberg te 's-Gravenhage tot lid. Zij vergaderde slechts éénmaal, op 2 april. Aangezien daaraan geen behoefte bleek te bestaan, besloot zij ook dit jaar, geen vragenlijst uit te zenden.

Op 31 december 1960 waren in totaal 10.456 lijsten op het bureau aanwezig, als volgt verdeeld: Van lijst 1: 826 exx., van lijst 2: 887 exx., van lijst 3: 1349 exx., van lijst 4: 1232 exx., van lijst 5: 1259 exx., van lijst 6: 1365 exx., van lijst 7: 1334 exx., van lijst 8: 1224 exx.

In de loop van dit jaar werden 192 ingevulde vragenlijsten ontvangen.

Op 2 april hield de commissie haar 21ste symposion, waarop Jonkvrouwe J. M. van Winter uit Utrecht en Dr. J. P. J. Gewin uit 's-Gravenhage spraken, respectievelijk over „Middelceeuwse namen van Gelderse schildboortige geslachten” en „Vaste regels bij naamgeving in de vroege Middeleeuwen”. Het verslag van dit symposion zal als deel XIX verschijnen in de reeks „Bijdragen en Mededelingen der Naamkundecommissie”. Als deel XVIII verscheen in deze reeks het verslag van het symposion, gehouden op 21 november 1959, waarop de heren W. Voorbeytel Cannenburg en J. P. Kruseman spraken over „De namen van zeeschepen vroeger en thans”.

Van de gezamenlijk met de Vereniging voor Naamkunde te Leuven uitgegeven „Mededelingen” verschenen de afleveringen 1—2 van de 36ste jaargang (1960). Aflevering 3-4 is ter perse.

De op initiatief van de commissie opgerichte commissie voor het Kasteelnamenboek heeft dit jaar haar werkzaamheden voortgezet. Er werden nog enige ter zake kundigen bereid gevonden hieraan mede te werken.

Op de medewerkersbijeenkomst op 10 december te Alkmaar gehouden, in samenwerking met het Historisch Genootschap „Oud-Westfriesland”, sprak de heer D. P. Blok over het werk van het Naamkundebureau en het Naamkundeonderzoek in het algemeen.

In de loop van het jaar heeft de heer Blok weer enkele keren gesproken voor verschillende verenigingen, o.a. voor de afdeling Roermond van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap op 29 januari, over: „Raakpunten tussen toponymie en archeologie”.

De heer Blok vertegenwoordigde het Naamkundebureau op het congres dat op 13, 14 en 15 oktober te Spaubeek gehouden werd onder auspiciën van de Westdeutsche Forschungsgemeinschaft.

Naast de hierboven vermelde werkzaamheden heeft hij zich bezig gehouden met de beantwoording van de talrijke verzoeken om inlichtingen op toponymisch gebied en het exciperen van Hollandse en Utrechtse middeleeuwse bronnen. Dit laatste onderzoek leverde wederom enkele duizenden fiches op.

In samenwerking met de Dialecten- en Volkskundecommissie gaf de commissie in december een aflevering uit van de „Mededelingen van de Centrale Commissie voor Onderzoek van het Nederlandse Volkseigen”, waarvoor de heren Blok en Buitenhuis gegevens verstrekten en waarin laatstgenoemde een artikel schreef: „Iets over de Nederlandse Familienamen”.

De student-assistent de heer C. Vogels, die op 1 februari 1959 in dienst trad, heeft om studieredenen het bureau reeds per 39 april weer verlaten. Voor hem werd nog geen opvolger gevonden. Een deel van zijn werkzaamheden, de beantwoording van de binnengekomen vragen naar de betekenis van de familienamen, werd door de heer Buitenhuis overgenomen.

Op 24 mei promoveerde de heer Blok cum laude tot doctor in de Letteren en Wijsbegeerte aan de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam.

Ook dit jaar heeft de heer Buitenhuis zijn voornaamste zorg besteed aan het veldnamenregister. De voorraad veldnamen steeg tot ongeveer 75.000, op lijsten en fiches. Met de systematisering

en alfabetisering werd dit jaar voortgegaan, in het bijzonder van de gegevens van de provincie Noord-Holland. Voor het verzamelen van de veld- en waternamen werd dit jaar meer aandacht besteed aan het activeren en adviseren van regionale en plaatselijke verenigingen en groepen dan aan individuele medewerkers. Zo werden contacten onderhouden met de Historische Vereniging Oud-Westfriesland, de Historische- en Oudheidkundige Vereniging „Flehite” en de in 1958 opgerichte Naamkundecommissie van de Culturele Raad Limburg. Bijzondere vermelding verdient het werk op dit terrein van de Naamkundecommissie van de Historische Vereniging Oud-Westfriesland, die in de gelegenheid was de heer J. A. Bakker uit Obdam aan te stellen voor het verzamelen van de veldnamen in Westfriesland. De heer Bakker heeft reeds ongeveer 4.000 namen opgetekend. Ook van de Nederlandse Heide Maatschappij te Arnhem werd weer een lijst met namen ontvangen.

Van de individuele medewerkers moeten in het bijzonder genoemd worden de heren Ir. J. van den Berge, die de hydroniemen van het poldergebied Zuid-Holland verzamelt, en G. J. van Wijk te Heemskerk, die ons een lijst van veldnamen, voorkomende in het waterschap „de Uitgeesterbroek”, onder de gemeente Uitgeest, geëxcerpeerd o.a. uit het Molenboek van genoemd Waterschap, deed toekomen. Verder kwamen nog lijsten en fiches, sommige met kaarten, binnen van: J. Homburg (IJsselstein), B. H. Hommen (Oldenzaal en omgeving), P. de Kleuver (Veenendaal), F. Kragt Hzn (Nijkerk, van de westelijke Veluwezoom), P. J. Langeraad (Dreischor), E. van Oosterom (Benschop), C. Rodenburg (Vleuten), J. Roden Steenbruggen (Diepenveen) en tevens nog enkele nagekomen lijsten van Landbouwscholen. De heren H. M. den Uyl en A. den Besten te Gorinchem zetten hun onderzoek naar de veldnamen in de wijde omtrek van hun woonplaats voort, evenals de heren A. M. de Waal en F. Roks te Renen, voor deze gemeente. Naast de groepen te Weert en Venraai, is nu ook een groep o.l.v. de heer T. C. van Hoorn te Renen begonnen met het verzamelen van veldnamen.

De ontplooiing van de activiteiten op het terrein werd dit jaar enigszins afgeremd door de werkzaamheden welke de heer Buitenhuis verrichten moest voor de telling van de Nederlandse familienamen. Kon in het jaarverslag van 1959 vermeld worden dat de heer C. F. A. Beretta te 's-Gravenhage een begin had gemaakt met de frequentietellingen van de provincie Groningen van de familienamen uit de volkstelling 1947, aan het einde van het verslagjaar waren deze tellingen vrijwel voltooid en was de heer Beretta reeds begonnen met de frequentietellingen van de provincie Overijssel. Tot een uitgave van de frequentietellingen van de provincie Drente kon het, om financiële redenen, nog niet komen.

Hoe teleurstellend dit laatste voor de commissie ook was, zij mag in dit verslag met voldoening melding maken van een tussen haar bureau en het Ministerie van Justitie tot stand gekomen samenwerking voor verdere bewerking van het Nederlandse familienamenmateriaal uit de volkstelling 1947. Door bemiddeling van de gemeentelijke Dienst voor Sociale Zaken te Amsterdam werden in de maanden februari, maart en april een tiental krachten tewerkgesteld, die de namen per gemeente in de provincies Friesland, Overijssel en Gelderland geteld hebben. In december kon opnieuw voor drie maanden met een tiental krachten worden gestart. Aan het einde van het verslagjaar was de provincie Utrecht per gemeente geteld. Het toezicht en de controle op deze werkzaamheden berustte voor het Ministerie van Justitie bij de heer C. L. de Kogel en voor het bureau van de commissie bij de heer H. Buitenhuis. De heer Beretta heeft zich bereid verklaard verder te gaan met de samenstelling van de frequentielijsten, te beginnen met Friesland.

De bibliotheek werd door aankoop en schenking opnieuw in niet onbelangrijke mate uitgebreid. De namen van de schenkers zijn in de bijlage vermeld. Van de Stichting voor Bodemkartering te Bennekom mocht het bureau dit jaar weer enkele kaarten met talloze veldnamen ontvangen.

Door bemiddeling van de ministeries van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Oorlog ontving het bureau opnieuw een

aantal bladen van de chromo-topografische kaart des Rijks (schaal 1 : 25.000, in kleurendruk) van de Topografische Dienst.

De bibliotheek en de verzamelingen van het bureau werden ook nu weer ter plaatse door velen geraadpleegd. Van de buitenlandse bezoekers noemen wij: Mr. I. B. Droege, Chicago (USA) en Mr. Pieper, New York (USA).

Voor het financieel beheer moge naar de rekening en verantwoording der Centrale Commissie worden verwezen.

Namens de Commissie voor Naamkunde (Toponymie en Anthroponymie) der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen:
S. J. FOCKEMA ANDREAE, voorzitter.
P. J. MEERTENS, secretaris-penningmeester.

BIJLAGE

Lijst van personen enz., die in 1960 boeken en handschriften schonken aan het Naamkundebureau:

Commission royale de toponymie et de dialectologie (Section wallone) (Brussel), Mr. A. Dirkzwager Czn., Prof. Dr. C. H. Edelman, Mr. S. J. Fockema Andreae, Gemeentebesturen van Rijnsbergen en Zaandam, Griffier der Staten van Utrecht, Koninklijke Geschied- en Oudheidkundige Kring van de Antwerpse Kempen (Turnhout), Dr. W. Laur, Prof. K. G. Ljunggren, Prof. Dr. E. Meynen, Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, afd. Oudheidkunde en Natuurbescherming, Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant, Rentmeester van het kasteel De Haar te Haarzuilens, Rijksinstituut voor veldbiologisch onderzoek t.b.v. het natuurbehoud, Stednavneudvalget (København), Stichting voor Bodemkartering (Wageningen), Topografische Dienst van het Ministerie van Oorlog, Dr. J. de Vries, Prof. Dr. H. Wesche.